

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 11. aprila 1944

Preis - Cena L 0'80

Naredba o zvišanju rodbinskih doklad rodbinskim poglavarjem

Na podlagi čl. I. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943 št. 4, Službeni list št. 273/86 iz 1. 1943.,

odrejam:

§ 1.

Razpredelnica A. Rodbinske doklade in zadevni prispevki za industrijo, A. Tedenske doklade, izdana s kraljevim ukazom z dne 20. marca 1941 št. 122, Službeni list št. 6/59 A (str. XXXIII), čigar veljavnost je bila na ozemlje Ljubljanske pokrajine razširjena s kraljevo uredbo z dne 21. decembra 1942 št. 1882, Službeni list št. 1/59 A, se spreminja in se glasi:

Dnevne doklade:

Skupina	Družina z 1 otrokom			Za ženo	Za vsakega roditeljev
	Družina z 2-3 otroki	Družina z 4 ali več otroki	za vsakega otroka		
Delavci	1.30	1.80	2.40	2.—	1.20
Uradniki	2.—	2.70	3.20	2.90	1.90

§ 2.

Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave v Ljubljani, obvezno moč pa dobi s 1. januarjem 1944.

Ljubljana dne 27. marca 1944.

Prezident pokrajinske uprave:
div. general Rupnik

Odpiranje in zapiranje obratov

V smislu naredbe o odpiranju in zapiranju obratov z dne 12. septembra 1942, ki je bila objavljena tudi v »Trgovskem listu« št. 74/42 z dne 18. septembra 1942, opozarjamo, da je s 1. aprilom nastopil poletni čas, ki traja do 30. septembra.

Zato je obrate odpirati in zapirati v času, odrejenem v tej naredbi za poletne mesece.

Po tej naredbi morajo biti ob delavnikih odprte:

1. trgovine oblačilne stroke, pohištva, papirnice, knjigarne in trgovine z mešanim blagom od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 18.30;
2. trgovine z živili in prodajalnice premoga in drv od 8. do 12. in od 16. do 19.;
3. trgovine s sadjem in zelenjavo od 6.30 do 12.30 in od 15. do 19.;
4. prodajalnice kruha in mlekarnice od 6.30 do 20.;
5. prodajalnice rastlin in cvetja od 8.30 do 12.30 in od 15. do 20.;
6. prodajalnice peciva, slaščic in piškotov od 8. do 20.;
7. mesnice od 6.30 do 11.

Združenje trgovcev v Ljubljani.

Občni zbori

Stavbna družba, d. d. v Ljubljani ima 71. občni zbor v petek 21. aprila v prostorih Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo. Delnice za nezapadlimi kuponi se morajo položiti najkasneje do vstega 15. aprila pri Kreditnem zavodu za trgovino in industrijo.

Salus, d. d. v Ljubljani ima 23. redni občni zbor dne 25. aprila ob 15.30. Delnice se morajo položiti najpozneje do 19. aprila pri družbeni blagajni, Cigaletova ul. 5.

Novi viri energije na Jugovzhodu

Zaradi vojne so postali že prejšnji načrti za boljše oskrbo z energijo v jugovzhodnih državah še bolj nujni. Zlasti pa se je izkazala potreba, da se najdejo novi viri energije in da se s tem omeji potrošnja sedaj najbolj uporabljanih energij, ker so se te trošile v vedno večji meri.

Na Madžarskem so zato ustanovili leta 1942. poseben urad za izkoriščanje madžarskih vodnih sil. Madžarskemu parlamentu se je predložil poseben zakonski načrt, po katerem naj bi novi urad ne skrbel samo za izdelavo vodno-znanstvenih predpisov, temveč tudi pospeševal pridobivanje novih virov energije. Da bi se dobil potreben denar, je država ustanovila poseben sklad, v katerega morajo vplačevati vse elektrarne 2% svojih kosmatih dohodkov in ta izdatek ne smejo preveliti na potrošnike. Na ta način bi se dobilo na leto 4 do 5 milijonov pengö.

Med vodnimi deli, ki se nameravajo na Madžarskem izvesti, je treba omeniti v prvi vrsti jez, ki se bi postavil ob gornji Tisji s kapaciteto 500 milijonov kWh na leto. Dve drugi vodni centrali pa se že delata in bi morale biti do 1. 1947. gotovi. Poleg tega se namerava postaviti še manjša elektrarna s 30 tisoč HP. Končno pa se namerava pridobivati električni tok še s pomočjo zemeljskega plina in se je v ta namen ustanovila električna družba z delniško glavnico 16.5 milijona P. V 1. 1945. naj bi imela ta elektrarna že 10.000 HP. Glavni namen vseh načrtov za izkoriščanje novih virov energije na Madžarskem je, da se za oskrbo dežele z električnim tokom namesto premoga v prvi vrsti izkoriščajo vodne sile.

Podobni načrti se izvajajo tudi v Romuniji. Tu se uporabljata kot vir energije predvsem les in zemeljsko olje. L. 1940. se je izkazalo kot potrebno, da so se zaradi omejitve lesne potrošnje uvedle nakaznice za drva. Da se zmanjša potrošnja zemeljskega olja, se je

omejil avtomobilski promet ter omejila tudi poraba zemeljskega olja za centralno kurjavo v industrijah in stanovanjih. V bodoče naj se v čim večji meri nadomesti zemeljsko olje z vodnimi silami, zemeljskim plinom ter večjim izkoriščanjem domačih premogovnih ležišč. Preureditev kurjave na premog ali zemeljski plin pa se bo izvršila bolj počasi, kakor se je nameravalo, ker se ni mogel dobiti potrebnega materiala. Sicer pa večje izkoriščanje premogovnikov ter vodnih sil dobro napreduje. Zlasti se misli na kombinirano oskrbo z električnim tokom po vodnih in kaloričnih centralah. V nekem premogovnem revirju se namerava postaviti elektrarna, ki bi imela v začetku 20.000 kWh, kasneje pa 120.000. Nadalje se nameravajo elektrificirati s pomočjo vodnih sil tudi romunske železnice. Najprej bi se elektrificiralo

3000 km proge ter bi se v ta namen ustanovile dve elektrarni s po 500 in 700 milijoni kWh. Nove elektrarne so deloma že začeli delati.

V Bolgariji je elektrifikacija na podlagi izkoriščanja vodnih sil zaradi nezadostnih premogovnih ležišč v ospredju. Najprej bo treba v Bolgariji zvezati posamezne elektrarne z električnim omrežjem visoke napetosti. V zvezi s tem se nameravate postaviti vodna centrala s 4500 HP in kalorična centrala, ki bi izkoriščala premogovni prah in imela tri generatorje s po 12.500 HP. Po načrtih vlade bi bile vse te elektrarne gotove v dvajsetih letih.

Vsi ti podatki kažejo, da je dala vojna v vseh jugovzhodnih državah močan podnet za intenzivnejše izkoriščanje energetičnih virov in za njih bolj racionalno izkoriščanje. (Po »Donauzeitung«.)

Bolgarski gospodarski problemi

»Neues Wiener Tagblatt« je zadnjič v članku svojega bolgarskega sodruka U. Ikonomova označil kot težak bolgarski gospodarski problem preobledenost in razcepjenost kmetijskih zemljišč, zdaj pa opisuje živinorejo, ki je sicer dobro razvita, a je vendarle najmanj rentabilna panoga bolgarskega kmetijstva, ker so cene živali in živalskih produktov globoko pod vzdrževalnimi in produkcijskimi stroški.

Pravilno razmerje med stroški in cenami je mogoče doseči le z napredkom in modernizacijo vsega kmetijstva. Kmet ne bi smel rediti živine predvsem zaradi tega, da mu pomaga pri delu in pri prehrani, temveč zato, da se dobro izkoristijo živalski proizvodi. Živinoreja bi morala biti samostojna, močna pridobitvena panoga.

Da bi se to doseglo, je treba rešiti najprej problem krme za ži-

vino. V tem pogledu je v Bolgariji veliko nasprotje. Pomanjkanje krme ograja bolgarsko živinorejo, v bolgarskem izvozu pa so še vedno na važnem mestu seno, detelja, oljne tropine in druga krmila. Za racionalno preskrbo živine v starih bolgarskih pokrajinah bi bilo potrebno na leto približno 2 milijardi kg žita za krmo, s prosom in oljnimi tropinami vred pa doseže proizvodnja ob najboljši letini samo 1.5 milijarde kg. Ker nima dovolj krme in ker so stroški za njeno nabavo previsoki, odteguje kmet svojo živino splošni potrošnji ali bolje rečeno izkoriščanju za skupnost.

To se dobro vidi pri ovčereji. V Evropi redi Bolgarija največ ovac. Na enega prebivalca prideta približno dve, letna proizvodnja surove volne pa je nad 20.000 ton. Ker pa je pri tem tudi domača potrošnja volne v Bolgariji rela-

tivno na vsem svetu največja, mora Bolgarija volno še uvažati. Bolgarska tekstilna industrija prideluje še enkrat toliko uvožene ko doma pridobljene volne.

V drugem članku pa obravnava isti list probleme preskrbe civilnega prebivalstva ter meni, da so največje težave pri ureditvi pravega razmerja med kmetijsko in industrijsko proizvodnjo ali pri izmenjavi blaga med mestom in vasjo. Važnih življenjskih potrebščin ne primanjkuje, pomanjkljiva pa je organizacija razdelitve in izmenjave, kar ima svoje vzroke tudi v prej navedenih ugotovitvah bolgarskega dopisnika. Lanska dobra letina je sicer dala dovolj kruha, težava pa je pri preskrbi mesa in maščob v večjih mestih, ker so že prej zaradi pomanjkanja krme poklali preveč živine. Morda se bo kmalu tudi ta preskrba zboljšala, ker je bil lani pridelek krme razmeroma dober in bo tako omogočen napredek živinoreje.

Na preskrbo s tekstilnim blagom vplivajo neugodno slabi pridelki bombaža in zmanjšana proizvodnja volne zadnjih let. Uspehe ima v zadnjem času reorganizirano zbiranje in oddajanje surove volne ter akcija »preja in tkanine za surov bombaž«. Letos so bile uvedene tudi nove nabavnice za obleke in vse tekstilne izdelke zaradi pregleda in racioniranja vseh tekstilnih zalog.

Podobne težave so tudi pri nabavi obulve. Pred vojno je imela Bolgarija za izdelovanje čevljev doma okrog 50% vseh potrebnih surovin, zdaj pa domače surovine in omejen uvoz zadoščajo le še potrošnji vojske. Z državno pomočjo in javnim kreditom od 50 milijonov levov je bila ustanovljena tovarna za umetno usnje, ki bi mogla na leto producirati 1 milijon parov čevljev, v obratu pa so tudi podjetja za izdelovanje čevljev z lesenimi podplati, ki pa je ovirano zaradi pomanjkanja pripravnega lesa.

Denarni dohodek kmetijstva se je od leta 1939. sicer dvignil za blizu 500%, a ker ima kmet vedno večje težave pri nabavi raznih potrebščin, njegova kupna moč ne more priti do pravega izraza in velike količine kmetijske proizvodnje se izkoriščajo od ilegalne trgovine. Zaradi tega sta še vedno največja problema bolgarskega gospodarstva pregled in razdelitev vse kmetijske proizvodnje ter kontrola cen.

Baselski velesjem

Od 22. aprila do 2. maja bo v Baselu 28. velesjemna prireditel. Velesjem je razdeljen na 18 skupin, ki so vse prenapolnjene, in več sto tvrdk, ki so se pravočasno prijavile, v njih ni dobilo prostora, čeprav se je velesjemišče od zadnje prireditve razširilo od 43 tisoč na 50 tisoč kvadratnih metrov. Na letošnji prireditvi bo reprezentativno zastopana švicarska tehnična industrija. Večjo skupino razstavnih prostorov je zasedla tekstilna industrija z najnovejšimi stojimi stroji, na drugem mestu po obsegu svojega razstavišča in po važnosti svojih izdelkov in naprav pa bo grafična stroka.

Za 28. baselso velesjemsko prireditel se posebno zanimala industrijska podjetja, ki delajo za izvoz, in bodo razstavljeni tudi razni industrijski izdelki, ki so namenjeni povojni dobi.

Poravnajte naročnino!

Ivo Lah:

Razvojná nagibnost oblike zavarovalnega podjetia

Ker so se združno-vzajemne zavarovalnice razvile iz podpornih društev, je prišlo do številnih poskusov, uvesti dokladno kritje tudi v zavarovanju samem, kar se pa seveda ni moglo obnesti.

Izenačenje delniške zavarovalnice z združno-vzajemno zavarovalnico glede na višino premij, kritni sistem, poslovne metode, n. pr. glede na pozavarovanje itd. itd., do česar je prišel avtor v svoji disertaciji, je torej postulat zavarovalne tehnike zasebnega zavarovanja. Razlike, ki jih ugotavljamo v zgodovini zavarovalstva, imajo svoj vzrok v dejstvu, da združno-vzajemne zavarovalnice v svojem početku niso bile čiste zavarovalnice, ampak neka spojina pravih zavarovalnic in podpornih društev.

Oblast, iz katere izhajajo zunanje silnice, je v začetku pustila notranjim silnicam svobodno delovanje in se je omejila le na nadzorstvo nad zasebnim zavarova-

njem z namenom, da prepereči zlorabo in nič več. Kapitalistične zavarovalnice, katerih namen je doseči čim večji dobiček in obenem čim manj riskirati, se niso interesirale za manjša in riskantnejša zavarovanja. Tako n. pr. so se v zavarovanju za primer smrti omejile samo na boljše situirane osebe (nekalificirani delavci torej izključeni) le v starosti od 20 do 60 let (v tej življenjski dobi je umrljivost najmanjša) in na večje zneske (n. pr. v bivši Jugoslaviji od din 10.000.— dalje) itd. Smatralo so, in to upravičeno, da je izvajanje zasebnega zavarovanja izven nekih določenih meja praktično neizvedljivo, ker je precizno določevanje individualnih premij pri majhnih in nevarnih rizikih predrago in nerentabilno. Poslovne metode kapitalističnih zavarovalnic so prevzele tudi združno-vzajemne zavarovalnice, manjšim zadržam in pomožnim blagajnam, ki ne morejo nuditi velikega jam-

stva, so pa zakoniti predpisi določili le ozka področja za udeleževanje, kar otežkoča zadostno izravnanje rizika. K temu se je pridružil še važno dejstvo, da nižji sloji, ki živijo iz rok v usta, ne čutijo dovolj potrebe po zavarovanju, saj je znano, kako se je proti koncu minulega stoletja delavstvo borilo po vsem svetu proti uvedbi socialnega zavarovanja, akoravno je vedelo, da bo znaten del zavarovalnih prispevkov obremenjeval njihove delodajalce in deloma tudi državne proračune.

Tako so ostali najširši in zavarovanja najpotrebnejši sloji brez zavarovalne zaščite. Zato je država začela uvajati prisilno socialno zavarovanje predvsem za bolezen, nezgodo, starost, onemoglost, smrt in brezposelnost delavcev, kasneje tudi obrtnikov, malih trgovcev, kmetov itd. Napredek in uspeh te najnovejše panoge zavarovanja je postal tako velik, da se ne moremo pravi nič čuditi, ako sta Nemčija in Anglija že v sečanjih vojni izdelali velikopotezne načrte za ureditev povojnega socialnega zavarovanja, načrti, kakršnih nimamo za povojno zasebno zavarovanje. (Dalje prihodnjč)

Denarništvo in zavarovalstvo

Izmena sekvestra pri Poštni hranilnici, podružnici v Ljubljani

Z odločbo bivšega Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 10. avgusta 1943, Služb. list št. 219/65—1943, pri Poštni hranilnici, podružnici v Ljubljani postavljene sekvestra cav. rag. Hugona Castellanija sem razrešil njegove dolžnosti in imenoval za novega sekvestra dr. Trstenjaka Alojzija, šefa odseka za trgovino, obrt in industrijo pri VIII. oddelku šefa pokrajinske uprave v Ljubljani.

Prezident pokrajinske uprave: div. general Rupnik

Po bilančni statistiki Nemške zadružne zveze se je bilančna vsota 1800 ljudskih bank (od vseh 2200) v letu 1943. povečala za 20,7 odstotka in dosegla višino 10,5 milijarde mark. To je toliko, kolikor znaša bilančna vsota dveh nemških velebank, namreč Dresdner Bank in Commerzbank.

Pri nemški Poštni hranilnici so se lani vloge na hranilne knjižice zvišale od 2,8 na 5 milijard mark.

Gradska štedionica v Zagrebu je imela lani 26,6 (predlani 23,9) milijona kun čistega dobička. Hranilne vloge so v lanskem letu narasle od 415,2 na 536,7 milijona kun.

Za guvernerja Angleške banke je bil imenovan lord Catto. Dosedanji guverner Moutagu Norman, ki je bil guverner 24 let, je iz zdravstvenih razlogov odstopil.

Iz zadružnega registra

Ljudska posojilnica v Ljubljani. Izbršeta se člana upravnega odbora dr. Mal Josip in dr. ing. Ribarič Ivo.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniki. Izbršeta se član upravnega odbora Tešar Janez ml., vpiše pa se član upravnega odbora Milavec Ciril, dekan na Vrhniki.

Izvoz romunskega žita

Romunski zadružni inštitut in Zveza kmetijskih sindikatov se po svojih predstavnikih uspešno udeležujeta pri pogajanjih za prodajo romunskega žitnega presežka v inozemstvu. Zadružni inštitut je že sklenil v Nemčiji pogodbo za izvoz 6000 vagonov pšenice, 3000 vagonov ječmena in 500 vagonov koruze. Na Finsko bodo po posredovanju inštituta izvozili 2000, v Turčijo pa 600 vagonov pšenice. Zveza kmetijskih sindikatov pa je izposlovala tudi izvoz 14.000 vagonov graha.

Izmenjava blaga med Romunijo in Dansko

V Bukarešti je bila nedavno podpisana trgovinska pogodba med Romunijo in Dansko, ki bo veljala 6 mesecev ter predvideva izmenjavo blaga v vrednosti 1,6 milijona danskih kron. Romunija bo izvažala na Dansko predvsem nafto, les in parafin, v zamenjavo pa bo dobivala razne stroje.

Romunski državni proračun

Državni proračun Romunije za leto 1944./45. znaša 252 milijard lejev, kar je za 80 milijard več kot prejšnje leto. Poleg rednega proračuna za normalne državne izdatke je bil sestavljen tudi izredni proračun za izdatke državne obrambe.

Izdatki za civilno upravo so preračunani na 98 milijard ter so približno za 15 milijonov večji kot v prejšnjem letu. Izdatki so se povečali predvsem zaradi tega, ker so v načrtu nove ceste in promet-

ne ustanove, v proračunskem poročilu pa je naglašeno, da so bili izdatki za civilno upravo določeni po stanju in merilu dobe pred 1. marcem 1944 in da je tako treba računati s spremembami.

Z novimi državnimi proračunom so v zvezi razne davčne reforme, davki pa bodo odmerjeni po stanju januarja in februarja 1944. Z novimi davčnimi navedbami bodo predvsem zvišane nekatere takse in trošarina.

Angleške železnice v l. 1943.

Lansko poslovno leto je bilo za angleške železniške družbe ugodno. Dve od štirih velikih družb, London and North Eastern in Southern družbi sta mogli svojo dividendo zvišati. Družba London and North Eastern Railway izplača predlansko dividendo. Poročilo četrte družbe Great Western se pričakuje v kratkem. Pri družbi London and North Eastern se je čist dobiček zmanjšal za 45.158 na 10.655.441 funtov, pri družbi Southern pa se je zvišal za 85.672 na 699.186 funtov. Večinoma izpla-

čajo vse večje družbe 2 odstotno dividendo. Družba London Midland and Scottish je dosegla 15,6 milijona čistega dobička in izplača 2,5% dividende. Pri presoji poslovnih poročil železniških družb treba upoštevati, da dobi po dogovoru z vlado ta vse dohodke železniških družb, zato pa jim jamči minimalni dobiček. Z ozirom na položaj v poslovnem letu dobe družbe od vlade ustrezajočo vsoto, h kateri je treba še prišteti dohodke železniških družb iz drugih virov.

Novo knjige

Sprehodi po nebu

Kot 7. knjiga Slovenske poljudno-znanstvene knjižnice »Svet«, ki se s svojo vestno izbiro del vedno bolj priporoča naši javnosti, je izšla knjiga Sprehodi po nebu. Knjigo je priredil Pavel Kunaver ter naj bo knjiga priročnik za ljubitelje zvezdnega neba. Ta namen se mu je tudi v polni meri posrečil in kdor bo vestno prebral njegovo knjigo, ta bo dobil nepozaben vpogled v neizmerne lepote zvezdnega neba. Posebna vrednost knjige je v tem, da omogoča tudi ljudem brez daljnogleda ali z manjšim daljnogledom slediti potem zvezd in ozvezdij. Zelo je avtor tudi ustregel s svojo podrobno razlago, kako so nastala imena zvezd, številne karte, skice bistveno olajšujejo bralcu, da sledi avtorjevim izvajanjem. Kakor vse knjige knjižnice »Svet«, tako je tudi knjiga »Sprehodi po nebu« bogato ilustrirana. Oprema knjige je odlična in oskrbel jo je zopet arh. Vlado Gajšek. Knjigo »Sprehodi po nebu« toplo priporočamo, saj odpira pogled v lepote, ki morajo vsakogar navdušiti. Ker je tudi cena knjige nizka, je knjiga tem bolj priporočljiva.

Dr. Anton Svetina: Metlika

Dve razpravi iz pravne zgodovine mesta Metlike in okolice. Ljubljana 1944. — Samozaložba.

Na podlagi folianta zapisnikov mestnega sodišča v Metliki je napisal dr. Anton Svetina obsežno razpravo o pravnih razmerah v mestu Metliki v 18. stoletju. Iz teh

zapiskov je razvidna natančna slika gospodarskih, socialnih ter zasebno- in javnopравnih razmer v Metliki. V arhivu mestnega župnega urada v Črnomlju pa je našel dr. Svetina druge zapisknike mestnega sodišča v Metliki v dobi 1783. do 1785. Uvodoma podaja avtor zgodovinske podatke o Metliki, o njenih privilegijih, o organizaciji mestne uprave, nato pa obširno navaja podrobnosti o pravnih zadevah.

Drugi del Svetinove knjige pa razpravlja na podlagi v župnem uradu v Črnomlju odkritega starega folianta o vinogorskem ljudskem pravu pod krupsko graščino v začetku XVIII. stoletja.

Obe razpravi nam odkrivata lep kos naše domače zgodovine in sta posebno zanimivi za naše pravnike. Z veseljem pa bodo segli po njej tudi vsi ljubitelji naše zgodovine, zlasti pa prijatelji Dolenjske.

Slovaška zunanja trgovina

Po podatkih Slovaške narodne banke je uvozila Slovaška v letu 1943. iz inozemstva blaga v vrednosti 4356 milijonov Ks proti 2989 milijonom v l. 1942. Slovaški izvoz pa se je istočasno po vrednosti dvignil od 2386 na 4092 milij. Ks. Slovaška trgovinska bilanca je bila torej tudi lani pasivna, dočim je bila njena plačilna bilanca aktivna. Nemška udeležba v slovaškem uvozu je v l. 1943. nazadovala od 63,4 na 62,7 odstotka. Večji delež drugih držav v slovaški zunanji trgovini je najbrže samo posledica naraslih cen.

Nemška racionalizacija

V nemški avtomobilski proizvodnji se je doseglo z znatnim povečanjem koristnega prostora vozil tako veliko povečanje njih proizvodne sposobnosti, da je treba sedaj za isti prevoz potnikov za 30 odst. manj vozil. To je tem bolj pomembno, ker je sedaj treba tudi mnogo manj prevoznega osebja. Navzlic tej večji storilnosti vozil se je moglo povprečno prihraniti 22 odst. na železu in jeklu in ravno toliko na drugih kovinah. Istočasno se je potrošnja kavčuka zmanjšala za 15%. Tu se posebno jasno kažejo veliki uspehi nemške racionalizacije, kakor jo je izvedel nemški minister Speer v industriji in za katero so odgovorni industrialci sami.

Bolgarski izvoz zdravilnih rastlin

Se v l. 1938. je Bolgarska izvozila zdravilnih rastlin le za 9 milijonov levov. Zaradi silnega povpraševanja iz Nemčije pa je proizvodnja zdravilnih rastlin od leta do leta mogočno naraščala in dosegla v l. 1942. že vrednost 835 milijonov levov. Največji del teh rastlin se je izvozil v Nemčijo, ki je dala tudi mnoge koristne pobude za požlahtnenje teh rastlin. Med temi rastlinami zavzema posebno mesto roža, ki daje tudi vitamin C. Sedaj se rože porabljajo predvsem za proizvodnjo teh vitaminov in ne več le za pridobivanje rožnega olja.

Novo stavke v Angliji

V zadnjem marčnem tednu je v Yorkshireu zopet stavkalo 40.000 rudarjev. Boje se, da se ta stavka ne bi razširila tudi na premogovnike v Južnem Walesu, če vlada ne bo ugodila zahtevam rudarjev. Zaradi zmanjšane proizvodnje se zaloge premoga kar vidno praznijo, kar povzroča tudi razne transportne težkoče. Angleška oblastva se vznemirjajo tudi zaradi tega, ker je pričakovati, da bo prebivalstvo zaradi pomanjkanja premoga bolj trošilo plin in električni tok.

Bencin iz španskih surovin

Španski gospodarski krogi so z zadovoljenjem sprejeli zakonski načrt španske vlade, da bo država začela izdelovati bencin iz španskih surovin. Ti krogi poudarjajo, da ima Španija pri Puertolano približno 140 milijonov ton smolnatega škrljavca. Nadalje pa so v Aragoniji in Kataloniji ležišča rjavega premoga, da bi mogla Španija prihraniti zelo mnogo deviz, ki jih je izdajala za uvožen bencin. Na leto je uvozila Španija 811.000 ton zemeljskega olja.

FR. P. ZAJEC
DIPLOMIAN OPTIK
LJUBLJANA
ULICA 3. MAJA
PASAŽA

Proizvodnja volne na Finskem

Pred vojno je bila na Finskem ovčereja močno razvita in povprečna letna proizvodnja najvažnejše tekstilne surovine volne je bila 600 do 700 ton. Leta 1942. se je ta proizvodnja znižala na 240 t, lani pa je spet dosegla blizu 400 t. Vlada je cene surove volne zvišala ter izdala razne ukrepe za pospešitev in napredek ovčereje v vsej deželi.

Gospodarske vesti

Donosnost romunskih tobačnih nasadov se je lani kakovostno zelo zboljšala. Dočim je bilo še v l. 1937. od vsega tobaka 28% slabše kakovosti, ga je bilo lani le še 9%.

Obvezno-zavarovanje za plemenske kobile je uvedeno na Sloveškem. Premija znaša pri živalih, vrednih do 10.000 Ks 2%, pri živalih do 20.000 Ks 3%.

Površina s tobakom zasajene zemlje se bo letos v Franciji povečala od 17.200 na 25.000 ha. Da bi bolj pridobila kmetovalce za gojitev tobaka, bo francoska vlada izplačevala sadilcem tobaka posebne premije.

V Turčiji nameravajo ustanoviti nacionalno kemično industrijo. Turški gospodarski minister Sirmen se je zato sestel z vodilnim turškim kemikom in jih pozval, da mu do 17. aprila javijo, v katerem kraju naj bi se ta industrija ustanovila.

Španija je na divjačini mnogo bolj bogata, kakor se splošno misli. Lovsko ozemlje Španije meri 40 milijonov ha, vrednost letnega plena divjačine pa se ceni na 40 milijonov pez. Lani je izdala Španija 250.000 lovskih kart, za katere je dobila 3 milijone pez.

Španija je pridobila po sedaj objavljenih uradnih podatkih lansko leto 23.050 kg živega srebra, l. 1942. pa 165.000 kg.

V Angliji nameravajo združiti razne angleške rudarske družbe, da bi se tako proizvodnja povečala. Danes je vseh teh družb okoli 1000, v bodoče pa naj bi jih bilo samo 40 do 60.

Četrto ameriško vojno posojilo v višini 14 milijard dolarjev je bilo prepisano samo za 200 milijonov dolarjev, kar je v primeri z uspehom prejšnjih treh vojnih posojil zelo malo.

Seč vojno-proizvajalnega urada v USA je izjavil, da bi morale imeti male trdke prednost pred velikimi pri preureditvi podjetij na mirovno proizvodnjo.

Prebivalstvo v USA je izdalo v zadnjem letu več ko 6 milijard dolarjev za alkoholne pijače, t. j. za 80 odst. več ko l. 1939.

Trgovina z živili na črni borzi se ceni v USA na 1,2 milijarde dolarjev.

Nikotin v raznih vrstah tobaka

Nemški državni urad za tobak je dal preiskati 100 vrst evropskega in čezmorskega tobaka, da se ugotovi vsebina nikotina. Vrste tobaka, ki imajo do 1,3% nikotina, se smatrajo za lahke. Pri orientalskem tobaku je vsebina nikotina precej različna. Tako ima tobak iz Grčije povprečno 1,07%, iz Bolgarije 0,75%, iz Srbije 1,64%, iz Turčije pa 1,01% nikotina. Italijanski tobak ima 0,62%, tobak s Krima pa 1,29% nikotina. Virginski tobak iz USA ima 1,08%, drugod udomačene vrste tega tobaka pa približno 1% nikotina.

JERAS MAKS

Ljubljana, Miklošičeva 34

Čokolada • bonboni • keksi

Telef. 38-36

Svetlobna telesa, električne stroje in aparate, elektroinstalacijski material, tehnične predmete

Vam najugodnejše nudi tvrdka
Slavo Kolar

Lastnik: MILAN KOLAR

LJUBLJANA, Duñajska cesta 25a- Telef. 24-66

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika sragee, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo
tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova 3
Telefon št. 22-72

PAJK

KLOBUČARNA

„PAJK“

Vam strokovno osnaži, preoblika

in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. — Zaloga klobukov. — Se priporoča
RUDOLF PAJK, LJUBLJANA
Sv. Petra cesta št. 38
Miklošičeva cesta št. 12
(Nasproti hotela Union)

SCHNEIDER & VEROVŠEK

Trgovina z železnino
LJUBLJANA

NA DROBNO

NA DEBELO

Splošno kreditno društvo

r. z. z. o. z. v Ljubljani, Ulica 3. maja 5

izvršuje vse denarne posle. Sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekočih računih. — Telefon št. 38-84